

ฟันแท้ ฟันน้ำนม และช่วงเวลาของการขึ้นและการหลุด

thaihealthlife.com

ฟันน้ำนม

ฟันน้ำนม เป็นฟันที่ขึ้นชุดแรก มีจำนวนทั้งหมด 20 ซี่ ซี่แรกจะขึ้นตั้งแต่อายุประมาณ 6 เดือน จากนั้น ฟันน้ำนมซี่อื่นๆจะทยอยขึ้นเรื่อย จนอายุได้ประมาณ 2 ปีครึ่ง จึงขึ้นครบ 20 ซี่

ฟันน้ำนม จะเริ่มสร้างหน่อฟัน(Tooth Bud) ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ประมาณเดือนที่ 6 ซึ่งจะเริ่มสร้างหน่อฟันอยู่ในขากรรไกร และมีการเสริมสร้างแร่ธาตุมีแคลเซียม และฟอสฟอรัสมาสะสมทำให้แข็งขึ้น และมีรูปร่างเป็นฟันที่สมบูรณ์ ตั้งแต่อายุประมาณ 6 – 7 เดือน จะเริ่มขึ้นมาในช่องปากบริเวณตรงกลางด้านหน้าของขากรรไกรล่าง 2 ซี่ และจะทยอยขึ้นสู่ช่องปากจนครบ 20 ซี่ ตั้งแต่อายุประมาณ 2 ปีครึ่ง จนอายุ 6 ปี ก็เริ่มทยอยหลุดออกไป มีฟันแท้ขึ้นมาแทนที่ฟันน้ำนม

ฟันแท้

ฟันแท้ เป็นฟันที่ขึ้นชุดที่สอง มีจำนวนทั้งหมด 32 ซี่ แบ่งเป็นฟันขึ้นบน 16 ซี่ และฟันซี่ล่าง 16 ซี่ ซึ่งฟันแท้แต่ละซี่จะขึ้นในช่วงอายุแตกต่างกัน รวมถึงรูปร่าง และขนาดแตกต่างกัน นอกจากนั้น ฟันแท้แต่ละซี่จะมีหน้าที่แตกต่างกันด้วย อาทิ เช่น ฟันหน้ามีหน้าที่ตัดหรือกัดอาหารให้ขาดออกจากกัน ส่วนฟันเขี้ยวทำหน้าที่ฉีกอาหารให้แยกออกจากกัน ทำให้ฟันกรามเคี้ยวบดง่าย ส่วนฟันกรามน้อย และฟันกรามทำหน้าที่บดเคี้ยวอาหารที่ฉีกขาด และมีขนาดเล็กแล้วให้ละเอียด

ฟันแท้ซี่แรกจะเริ่มขึ้นให้เห็นตั้งแต่เด็กอายุได้ 6 ขวบ เป็นฟันกรามล่างซี่ที่ 1 ซึ่งอยู่บริเวณถัดจากฟันน้ำนมซี่ในสุดเข้าไป ฟันแท้ซี่แรก บิดามารดามักเข้าใจว่าเป็นฟันน้ำนม เพราะขึ้นเป็นซี่แรก และอยู่ด้านในของช่องปาก และไม่ได้ขึ้นแทนที่ฟันน้ำนมที่สังเกตได้ง่ายจากการหลุดของฟันน้ำนม ฟันแท้ซี่นี้จะทำหน้าที่บดเคี้ยวอาหารไปตลอดชีวิต และเป็นฟันแท้ชุดแรกที่ช่วยบดอาหาร ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเติบโตของวัยเด็ก

เด็กที่มีปัญหาฟันผุ โดยเฉพาะฟันแท้ชุดแรกๆที่ขึ้นมา ทำให้การบดเคี้ยวอาหารไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการย่อยอาหารที่ย่อยได้น้อยตามมา และสุดท้ายคือ เด็กได้รับสารอาหารน้อย แม้จะกินอาหารมากหรือเพียงพอแล้วก็ตาม นอกจากนั้น ฟันแท้ที่ขึ้นในซี่แรกยังมีบทบาทสำคัญต่อการเรียงตัวของฟันแท้อื่นๆที่ขึ้นมาทีหลัง หากฟันแท้ซี่แรกๆที่ขึ้นมีปัญหา ทั้งฟันผุ ฟันโยกหรือมีรูปร่างผิดปกติ ก็มักทำให้ฟันแท้อื่นๆเกิดขึ้นไม่ตรงตำแหน่ง ทำให้เกิดฟันสบ ฟันเกหรือฟันซ้อนตามมาได้

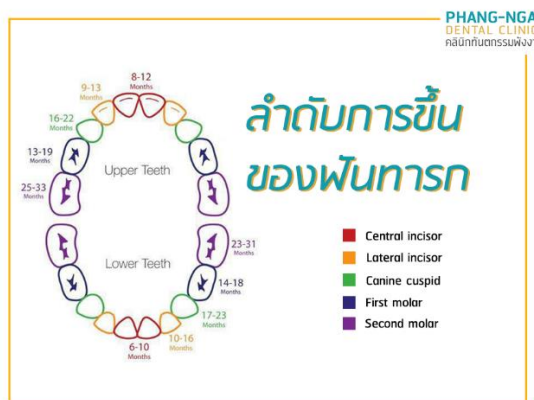
ทั้งนี้ ฟันแท้จะทยอยเกิดขึ้นมาทดแทนฟันน้ำนมที่ร่วงไป ซึ่งฟันแท้จะขึ้นให้เห็นจำนวน 28 ซี่ เมื่อเด็กอายุได้ประมาณ 12-13

ปี ต่อจากนั้น จะไม่มีฟันขึ้นอีก จนกระทั่งเมื่อครบอายุประมาณ 18 ปี จึงจะมีฟันแท้อีก 4 ซี่ ขึ้นมาอีก จนครบจำนวน 32 ซี่

ฟันแท้ 4 ซี่ สุดท้าย ซึ่งเป็นฟันกรามทั้งหมด ซึ่งจะขึ้นเป็นซี่ในสุด หรือเรียกว่าชุดนี้ว่า “ฟันคุด” เป็นฟันที่อาจเกิดเอียงออกจากแนวฟัน และมักไม่ชิดติดกับฟันชุด 28 ซี่แรก ทำให้มีช่องว่างเกิดขึ้น ดุดยทั่วไปจึงมักถอนออก โดยเฉพาะซี่สุดท้ายในแต่ละข้าง

ฟันแท้จะเริ่มสร้างหน่อฟันตั้งแต่อายุประมาณ 6 เดือน ขึ้นไป ซึ่งจะสร้างขึ้นบริเวณปลายรากฟันน้ำนม และจะขึ้นเป็นรูปร่างฟันที่สมบูรณ์ ตั้งแต่อายุประมาณ 6 ปี จะเริ่มขึ้นมาในช่องปากบริเวณหลังสุดต่อจากฟันกรามน้ำนมซี่ที่ 2 คือ ฟันกรามแท้ซี่ที่ 1 เป็นฟันแท้ซี่แรกที่ขึ้นมาในช่องปาก หลังจากนั้น ฟันแท้ซี่อื่น ๆ จะเริ่มงอกขึ้นมา แรงดันจากการขึ้นของฟันแท้จะดันรากฟันน้ำนมให้ละลาย และฟันน้ำนมจะโยกหลุดไปเองตามธรรมชาติ แต่ถ้าฟันน้ำนมหลุดไปก่อนกำหนดที่ฟันแท้จะขึ้นแทนที่จะทำให้เกิดการล้มเอียงของฟันแท้ที่ขึ้นมา ทำให้ฟันซ้อนเกได้ [1]

การขึ้น และหลุดของฟันน้ำนม

ประเภท	อายุที่ฟันเริ่มขึ้น	อายุที่ฟันเริ่มหลุด
ฟันหน้าซี่กลางบน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 6-7 เดือนครึ่ง	หลุดตั้งแต่อายุ 1 ปีครึ่ง
ฟันหน้าซี่กลางบน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 9 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 8 ปี
ฟันเขี้ยวบน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 18 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 10 ปีครึ่ง
ฟันกรามซี่ที่ 1 บน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 14 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 10 ปีครึ่ง
ฟันกรามซี่ที่ 2 บน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 24 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 10 ปีครึ่ง
ฟันกรามซี่ที่ 1 ล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 12 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 10 ปี
ฟันกรามซี่ที่ 2 ล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 20 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 11 ปี
ฟันเขี้ยวล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 16 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 9 ปีครึ่ง
ฟันหน้าซี่ข้างล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 7 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 7 ปี
ฟันหน้าซี่กลางล่าง (ขึ้นเป็นซี่แรก)	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 6 เดือน	หลุดตั้งแต่อายุ 6 ปี

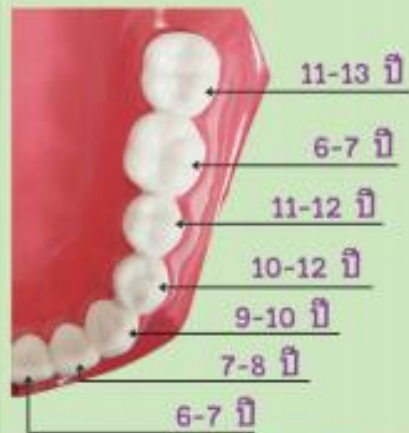
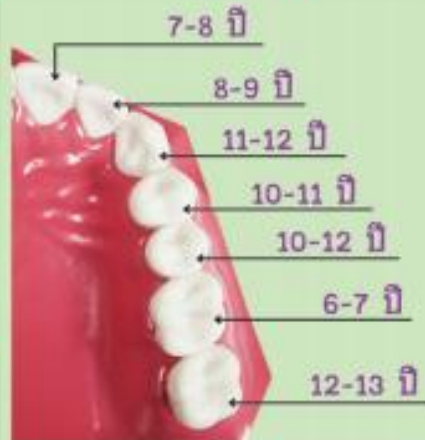
การขึ้นของฟันแท้

ลำดับการขึ้นของฟัน

ฟันน้ำนม

ฟันแท้

ประเภท	อายุที่ฟันเริ่มขึ้น
ฟันหน้าซี่กลางบน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 7 – 8 ปี
ฟันหน้าซี่ข้างบน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 8 – 9 ปี
ฟันเขี้ยวบน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 11 – 12 ปี
ฟันกรามน้อยซี่ที่ 1 บน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 10 – 11 ปี
ฟันกรามน้อยซี่ที่ 2 บน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 10 – 12 ปี
ฟันกรามซี่ที่ 1 บน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 6 – 7 ปี
ฟันกรามซี่ที่ 2 บน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 12 – 13 ปี
ฟันกรามซี่ที่ 3 บน	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 17 – 21 ปี
ฟันกรามซี่ที่ 1 ล่าง (ขึ้นเป็นซี่แรก)	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 6 – 7 ปี
ฟันกรามซี่ที่ 2 ล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 11 – 12 ปี
ฟันกรามซี่ที่ 3 ล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 17 – 21 ปี
ฟันกรามน้อยซี่ที่ 1 ล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 11 – 12 ปี
ฟันกรามน้อยซี่ที่ 2 ล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 11 – 12 ปี
ฟันเขี้ยวล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 9 – 10 ปี
ฟันหน้าซี่ข้างล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 7 – 8 ปี
ฟันหน้าซี่กลางล่าง	เริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 6 – 7 ปี

ที่มา : [2] อ้างถึงใน คำลี อักษรศิริโสภาส (2535)

ข้อแตกต่างของฟันแท้กับฟันน้ำนม

ฟันน้ำนม	ฟันแท้
ฟันมีสีขาว คล้ายน้ำนม	ฟันมีสีขาวอมเหลือง
ฟันมีขนาดเล็ก	ฟันมีขนาดใหญ่กว่าฟันน้ำนม
ฟันมี 20 ซี่	ตั้งแต่ขึ้นครบจะมี 32 ซี่ แต่อายุอายุ 12 ปี จะมี 28 ซี่
จากกึ่งกลางใบหน้า นับไปถึงซี่ที่ 4 และซี่ที่ 5 จะเป็นฟันกราม	จากกึ่งกลางใบหน้า นับไปถึงซี่ที่ 4 และซี่ที่ 5 เป็นฟันกรามน้อยขนาดเล็ก
ไม่มีซี่ที่ 6, 7 และ 8	มีซี่ที่ 6, 7 และ 8 ซึ่งจะเป็นฟันกรามทั้งหมด (ฟันซี่ที่ 8 จะขึ้นตั้งแต่อายุได้ 17 ปีขึ้นไป)
ฟันน้ำนมซี่แรกจะเริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 6-7 เดือน ขึ้นครบตั้งแต่อายุ ประมาณ 2 เดือนครึ่ง และฟันน้ำนมซี่แรกจะเริ่มหลุดตั้งแต่อายุ 6 ปี และทยอยหลุดจนถึงอายุ 11 ปี	ฟันแท้ซี่แรกเริ่มขึ้นตั้งแต่อายุ 6 ปี และจะทยอยขึ้นมาแทนที่ ฟันน้ำนมเรื่อยจนครบซี่สุดท้าย เมื่ออายุประมาณ 18 ปี

ที่มา : [3]

การเรียกชื่อฟันโดยใช้รหัส

ในการเรียกชื่อฟันแต่ละซี่โดยใช้ชื่อเต็ม ทำให้เสียเวลา ยุ่งยาก ไม่สะดวก ฉะนั้นในการทำงานจะใช้รหัสตัวเลขเรียกชื่อฟันแทน เพื่อให้ทำงานได้เร็วขึ้น เข้าใจง่ายขึ้นด้วย

บนขวา	บนซ้าย	1	2	5	6
ล่างขวา	ล่างซ้าย	4	3	8	7
		ฟันแท้		ฟันน้ำนม	

ระบบการเรียกชื่อฟันจะมีหลายระบบ แต่ระบบที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย คือ ระบบตัวเลข 2 ตัว (Two – Digit System) ระบบนี้จะใช้ตัวเลข 2 ตัว ตัวแรกแทนส่วนในช่องปาก ตัวที่สองแทนซี่ฟันการใช้ตัวเลขแทนส่วนในช่องปาก จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดย

ใช้เส้นลากผ่านกึ่งกลางใบหน้าและเส้นแบ่งครึ่งบนล่าง (ตำแหน่งซ้ายขวา จะเป็นตำแหน่งของคนไข้) ดังตัวอย่าง

ที่มา : [2] อ้างถึงใน ศิริภา คงศรี (2540) ขอบคุณภาพจาก MamaExpert.com/,

เอกสารอ้างอิง

1. เอกชัย โพธิ์จันทร์, 2551, พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพช่องปาก- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองแขวง- อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
2. กิ่งกาญจน์ ขุนสอน, 2558, การพัฒนาทันตจิตเพื่อการเฝ้าระวังโรคฟันผุ- ในฟันแท้นักเรียน โรงเรียนบ้านโสกเสี้ยวแสนสุข- ตำบลห้วยโจด อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
3. กองทันตสาธารณสุข, 2531, คู่มือการเฝ้าระวังทันตสุขภาพในเด็ก- วัยประถมศึกษา การดำเนินงานกิจกรรมเฝ้าระวังทันตสุขภาพของนักเรียนที่ครูทำได้, กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.